Llengua catalana i literatura

Sinònims

Exercicis · 3 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

1. PAU 2002 · Setembre · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció A)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Reescriviu el primer paràgraf fent que el vostre escrit reuneixi els requisits següents: carta en registre formal, tractament de vós, text sintètic (en què s'elimini informació repetida). [1 punt]

3.2. Considereu l'oració següent:

> Encara que faig mal fet de dir-li que no se n'estranyi, perquè si no li digués que el nom amb què firmo no és el meu, vostè no s'ho pensaria: però he de dir-li, i no sé ben bé per què, que no és el meu.

a) Indiqueu l'oració principal.
b) Indiqueu una oració subordinada concessiva.
c) Indiqueu l'antecedent del pronom *ho.*

[1 punt]

3.3. Considereu l'oració següent:

> Em costa d'escriure perquè la feina del camp no lliga amb el paper i la ploma, però el que em passa ho porto tan a dins i em fa tornar tan boja que per força podré explicar-me amb lletres.

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri en absolut el significat ni el registre i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1,5 punts]

3.4. Al tercer paràgraf hi ha l'oració:

> No em recordo d'haver tingut mai cap malaltia

Refeu l'oració amb el verb en forma no pronominal.

[0,5 punts]

Districte universitari de Cat
Generalitat de Catalunya
Consell Interuniversitari de Catalunya
Coordinació i Organització de les PAU de Catalunya

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

Estimat lector, potser pensaràs que exagere, i que un sol home té poca «història» a contar, per molt «natural» que s'adjective. Mai no he estat una persona de temperament fort, no m'han agradat la polèmica ni les intrigues de l'intel·lecte, i això ho podeu apreciar tot al llarg dels volums de la *Història natural,* on he expressat el que creia més adient per a la societat, sense el desig d'escandalitzar-la, tan sols amb l'esperança d'instruir-la. Sempre he trobat en la meua persona l'ambició de contribuir a la instrucció del gènere humà i d'adquirir renom pels meus invents i descobriments.

La vida és curta i el saber llarg, i les picabaralles resten un temps preciós a la reflexió, que s'atorga al sarcasme, la forma més infèrtil de la intel·ligència; allò que un savi guanya amb intrigues, ho perd en saviesa, a l'igual que en la mecànica el que es guanya en temps es perd en força. Tanmateix, espere que quan aquestes confidències troben la llum, podré ser llegit amb la tranquil·litat que sempre proporciona el temps. Ah!, sabeu, el període que he viscut ha estat tan obert a la desacreditació grotesca, al blasme frenètic i fàcil! Reconec la meua covardia per a desvelar el meu pensament, per a donar a conèixer en vida la meua autèntica visió del meu segle, la meua concepció de la naturalesa i de l'home. Des de ben jove he tingut molta por de la Bastilla i de Vincennes,[1] i no ha estat necessari passar-hi alguns mesos (com Voltaire o Diderot) per a saber que els epítets enèrgics et condueixen quasi sempre envers la reclusió i l'immobilisme.

No he estat un polemista arrauxat, com Voltaire, ni he tingut aspiracions redemptòries, com Jean-Jacques Rousseau, tan sols he buscat l'equilibri, el coneixement, i si accepteu la formulació, la felicitat. Aquesta última és l'única idea convenient, l'única justificació de l'existència humana. «Per a ser feliç —escrivia Madame du Châtelet— cal haver-se desfet dels prejudicis, ser virtuós, comportar-se, tenir gustos i passions, ser susceptible d'il·lusions», i sempre he intentat seguir les premisses d'aquesta distingida amiga i cèlebre científica, i fins ara crec no haver perdut mai ni el gust, ni la passió, ni molt menys la il·lusió.

I, tanmateix, he estat molt criticat. Tot i que Déu (i quan dic Déu, benvolgut lector, entén la força creadora que més et reconforte), tot i que Déu i la naturalesa han fet tots els homes iguals, formant-los de la mateixa matèria, la vanitat humana no pot sofrir aquesta igualtat, ni acceptar la llei de la moral que ens ha estat imposada de mirar-nos tots com a iguals. I d'ací naixen els grans esforços que fem per separar-nos dels restants, i d'ací naix també la crítica àcida que afecta tot aquell que vol destacar... És clar, és clar que sóc un vanitós! És l'única recompensa de l'intel·lecte; és aquest dolç el que mou l'esforç humà, el que justifica tants penediments, tantes intrigues, tantes desconsideracions. Potser la glòria no fa l'home més gran; però almenys el trau de la misèria, el reconforta anímicament, i finalment el fa feliç.

Martí DOMÍNGUEZ, «I. Història natural d'un home», *Les confidències del comte de Buffon.* València, 1997

[1] L'autor utilitza els noms propis de la Bastilla i de Vincennes per referir-se a les presons que hi havia en aquests llocs.

1. COMPRENSIÓ

1.1. Exposeu el tema del text i resumiu la idea bàsica de cada paràgraf en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Expliqueu breument el significat del fragment següent en el context del segon paràgraf:

> no ha estat necessari passar-hi alguns mesos (com Voltaire o Diderot) per a saber que els epítets enèrgics et condueixen quasi sempre envers la reclusió i l'immobilisme.

[1 punt]

1.3. Definiu breument el significat del mot i de l'expressió que es donen a continuació, segons el context en què s'utilitzen:

picabaralles
troben la llum

[0,5 punts]

1.4. Per a cadascun dels adjectius subratllats escriviu un mot, o expressió, que sigui sinònim (S) i un que sigui antònim (A) en el text.

A) *temps <u>preciós</u>*
B) *desacreditació <u>grotesca</u>*
C) *blasme <u>frenètic</u>*
D) *polemista <u>arrauxat</u>*
E) *aspiracions <u>redemptòries</u>*

[1,5 punts]

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. L'autor atribueix un doble significat a l'expressió *La poesia, encara*. De les seqüències següents, trieu aquelles que tenen el significat temporal, equivalent a «la poesia avui», i aquelles que tenen el significat additiu, equivalent a «un cop més, la poesia». Copieu-les al quadern de respostes, marcant T(emporal) o A(dditiu) a la dreta de cada seqüència, segons convingui. [1 punt]

a) Amb el premi s'ha comprat casa nova i encara un cotxe

b) En tot l'hivern encara no ha plogut

c) En Joan encara és a la trentena

d) Van venir dos homes més, encara

e) «Encara no he sabut trobar la definició de les definicions»

3.2. Al text s'usen les expressions *de totes maneres* i *si més no*.

a) Indiqueu quin tipus de funció discursiva introdueixen aquestes locucions en la construcció del text.

b) Substituïu-les per altres expressions que puguin aparèixer en el mateix context, amb la mateixa funció i que siguin adequades al registre.

[1 punt]

3.3. Al segon paràgraf hi ha l'oració:

«Per no entropessar amb el tema que jo mateix he escollit, trobo que val la pena d'assajar de definir la poesia, de preguntar-se: fet i fet, què és la poesia?»

Reformuleu l'oració sense que se n'alteri en absolut el significat, substituint-hi les seqüències subratllades per altres expressions que es puguin usar amb el mateix sentit en el mateix context.

[1 punt]

3.4. Al segon paràgraf del text hi ha els següents noms:

solvència, abstracció, possibilisme, concentració, aïllament, futilitat, contingència

a) Indiqueu si són mots derivats o compostos. Justifiqueu la vostra resposta en un màxim de dues línies.

b) Per a cadascun d'aquests mots doneu la seva arrel o lexema, i indiqueu la categoria gramatical de la rel.

[1 punt]